

Het Mulier Instituut onderzoekt

DE OPEN CLUB IN DE CORONAPERIODE

DOOR JANINE VAN KALMTHOUT (MULIER INSTITUUT)

Een Open club in een periode waarin de sport in Nederland grotendeels stil kwam te liggen door maatregelen ter bestrijding van het coronavirus, lijkt tegenstrijdig. Verenigingen gingen letterlijk voor bepaalde tijd dicht. Maar dat betekent niet dat de Open club-gedachte daarmee verdwijnt. De coronaperiode kan ook kansen bieden voor de Open club. Hoe staat het met de Open club-gedachte bij verenigingen ten tijde van corona?

OPEN CLUB-GEDACHTE ONDER DRUK

Een Open club is een vereniging waar leden, regelmatige bezoekers en buurtbewoners elkaar ontmoeten, samenkomen en kunnen sporten, met als doel dat zij bij de vereniging betrokken raken en blijven. Ten tijde van de coronapandemie is de feitelijke ontmoeting op de vereniging lang niet altijd mogelijk en moeten verenigingen op zoek naar andere manieren om leden en niet-leden betrokken te houden en te krijgen. Dat lukt lang niet altijd bij sportverenigingen, zo blijkt uit de index 'Open club' (figuur 1). De helft van de verenigingen is begin 2021 te typeren als 'niet of nauwelijks open'. Dat is meer dan in 2018, toen ruim twee vijfde tot de groep 'niet of nauwelijks open' behoorde. Een op de tien verenigingen is 'grotendeels open' (11%). In 2018 was dat 15 procent en werd 1 procent van de clubs als 'vergaand open' beschouwd. De Open club-gedachte staat dus onder druk ten tijde van corona. Grote verenigingen, verenigingen met een eigen sportaccommodatie en veldsportverenigingen (onder andere voetbal, hockey, tennis) zijn opener dan andere verenigingen (figuur 2). Kleine verenigingen, zaalsportverenigingen (onder andere judo, basketbal, gymnastiek) en overige binnensportverenigingen (onder andere bridge, zwemmen, darts) zijn vaker terug te vinden in de categorie 'niet of nauwelijks open' dan andere

verenigingen. De zaal- en binnensportverenigingen hebben gedurende de coronacrisis ook het langst stilgelegen. In vergelijking met 2018 vallen in 2021 meer zaalsportverenigingen en kleine verenigingen in de categorie 'niet of nauwelijks open'.

ONDERNEMERSZIN GEDAALD

De index 'Open club' is samengesteld uit vier dimensies die de Open club kenmerken: Open cultuur, Ondernemerszin, Vraaggerichtheid en Samenwerking. Met name Ondernemerszin (gericht op het initiëren en signaleren van nieuwe initiatieven om de club te versterken) is afgenomen bij de sportverenigingen (figuur 1). Verenigingen waren in 2021 minder actief in het introduceren van nieuwe sport- en spelactiviteiten en evenementen voor leden en potentiële leden dan in 2018. Die daling zal deels toe te schrijven zijn aan het feit dat verenigingen in 2020 en begin 2021 grotendeels stillagen door de coronamaatregelen en minder mogelijkheden hadden om fysieke activiteiten te organiseren. Toch mocht verwacht worden dat verenigingen meer ondernemerszin zouden tonen in deze onzekere tijd voor hun vereniging. Met name het aandeel verenigingen dat niet of nauwelijks actief is, is gestegen. Uit de Monitor Sport en corona van het Mulier Instituut blijkt dat tijdens de tweede lockdown drie op de tien verenigingen hun leden

een alternatief sportaanbod aanboden en dat een op zeven verenigingen alternatieve sociale activiteiten voor leden organiseerde.

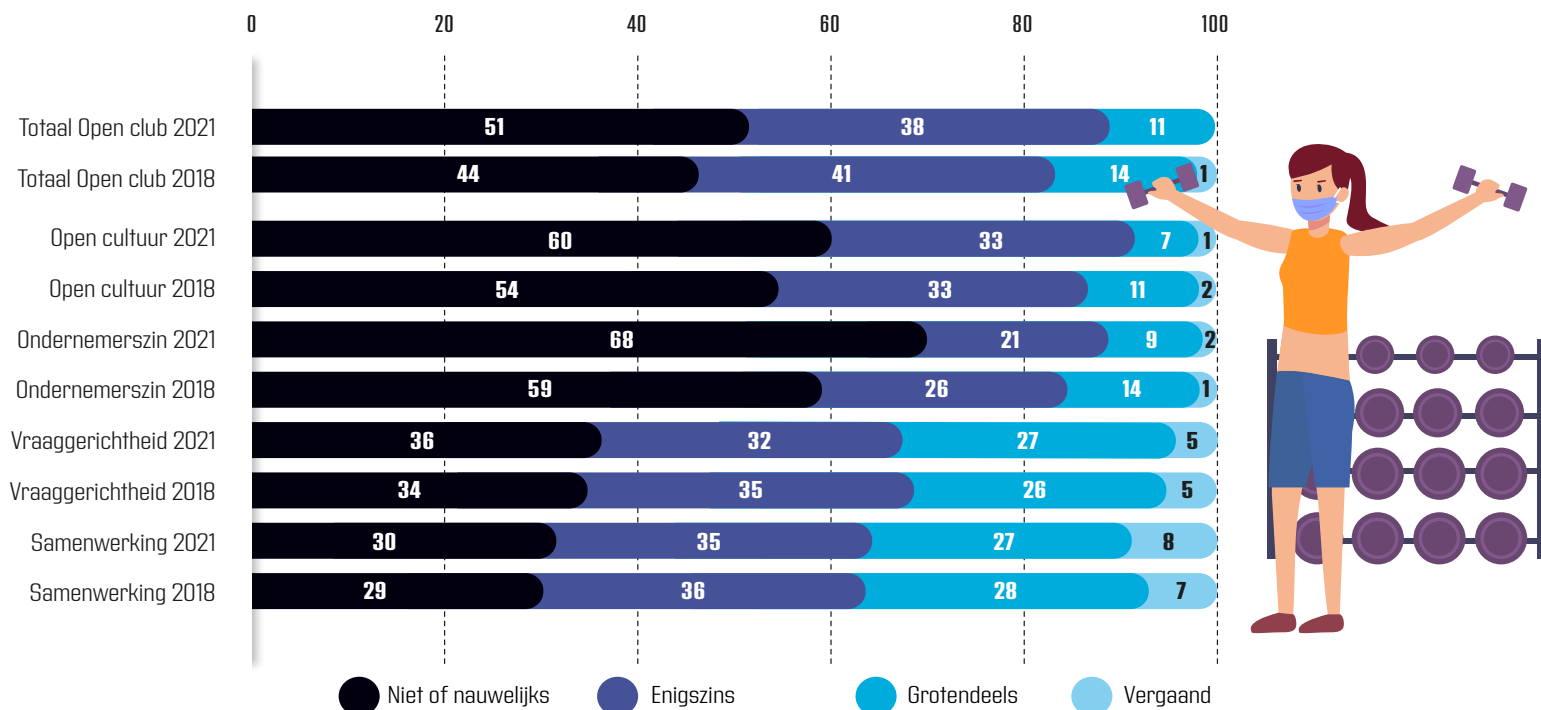
SAMENWERKING EN VRAAGGERICHTHEID BLIJVEN

De dimensies Vraaggericht (actief op zoek naar vragen en behoeften van leden, betrokkenen en de omgeving) en Samenwerking (zoeken naar samenwerking en verbinding met andere organisaties, zowel binnen als buiten de sport) zijn gelijk gebleven. Dat zijn ook de dimensies waar de verenigingen het hoogst op scoren. Ook tijdens de coronacrisis werken de meeste verenigingen (84%) samen met een of meer andere organisaties, zoals andere sportverenigingen, de sportbond of de gemeente. Ook zijn binnen de meeste verenigingen korte lijnen tussen leden, kader en bestuur blijven bestaan, waardoor zij elkaar makkelijk kunnen vinden bij vragen of onduidelijkheden.

KANSEN VOOR DE OPEN CLUB

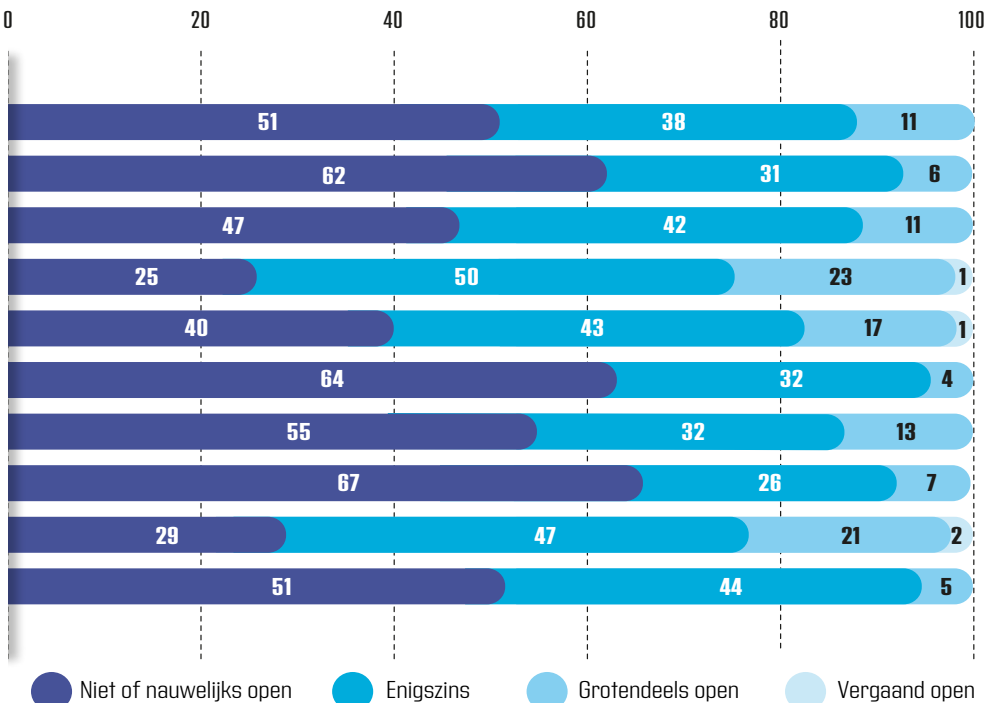
Het lijkt erop dat het grotendeels stilliggen van de verenigingen tijdens de coronacrisis heeft bijgedragen aan een afname van de mate van Open club en met name de dimensie Ondernemerszin. Hoewel dit logisch lijkt, betekent dit dat ondernemerszin nog weinig als oplossing wordt gezien voor verenigingen in onzekere tijden. Met het hervatten van de sportactiviteiten op de verenigingen komen er meer mogelijkheden om (nieuwe) sport- en spelactiviteiten te organiseren om leden en bezoekers naar de club te trekken en te behouden. Veel verenigingen hebben te kampen met een dalend ledental en zullen actief op zoek gaan naar nieuwe leden om bij hun vereniging te betrekken. Werken vanuit de Open club-gedachte (samenwerken, ondernemen, vraaggericht werken en een open cultuur) kan daarbij helpen.

Figuur 1 Index Open club sportverenigingen in 2021 (n=549) en 2018 (n=442, % sportverenigingen)

Bron: Mulier Instituut, Verenigingspanel winter 2018/2019 en februari 2021.

Figuur 2 Index Open club sportverenigingen uitgesplitst naar kenmerken vereniging (% sportverenigingen, n=549)

Bron: Mulier Instituut, Verenigingspanel februari 2021.

VERWACHT MOCHT WORDEN DAT VERENIGINGEN MEER ONDERNEMERSZIN ZOU DEN TONEN IN DEZE ONZEKERE TIJD VOOR HUN VERENIGING